

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ № 1. АНАЛІТИКА ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Городнюк Людмила

СВОБОДА ЛЮДИНИ У ДОБУ ЦИФРОВОГО
СПОСТЕРЕЖЕННЯ..... 13

Іщенко Анна, Петінова Оксана

СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО СНАТGPT ТА ІНШИХ AI-
ІНСТРУМЕНТІВ (на основі результатів проведення соціологічного
дослідження)..... 17

Цілина Діана, Ладонько Людмила

РОЛЬ МЕНЕДЖЕРА У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО
УПРАВЛІННЯ..... 22

Крохмаль Олександр

АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ ТА
САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ..... 25

Rybka Nataliia, Mishuk Alisa

YOUNG GENERATIONS AT WORK: SECURITY RISKS FOR THE
NATION..... 28

Калініна Аліса, Незвінська Віолетта

УКРАЇНА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПОЛІТИЧНІ ТА
КУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ..... 32

Десяткіна Аліка

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МУЗИКА ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ
СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН..... 37

Макіша Ілона, Ладонько Людмила

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОСТОРУ В
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ЯК УМОВА СОЦІАЛЬНОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ..... 40

Жаб'юк Діана

ЕТНОНАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ КРИМСЬКИХ ТАТАР У
КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНИ..... 42

також ускладнюють роботу менеджерів. Разом із тим, розвиток нових підходів та технологій відкриває перспективи для підвищення результативності соціальних програм та адаптації до сучасних потреб суспільства.

Системи соціального управління значною мірою покладаються на менеджерів, які забезпечують ефективну роботу соціальних інститутів та реалізують важливі програми. Лідерські якості, аналітичне мислення, організаційні здібності та комунікаційна компетентність є необхідними атрибутами успішного менеджера в цій сфері. Здатність адаптуватися до змін, інтегрувати сучасні технології та формувати міцні партнерства також є ключовими факторами. Незважаючи на складність завдань, саме професіоналізм менеджерів сприяє позитивним перетворенням у суспільстві та підвищенню рівня життя громадян.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Менеджмент соціальної роботи: навчальний посібник. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2011. 308 с. ISBN 978-617-640-013-4
2. Тимошко Г. М. Менеджмент соціальної роботи: навчальний посібник. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2011. 308 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/721606/1/20> (дата звернення 20.10.2025)
3. Ключові стилі лідерства: як знайти свій шлях до успіху. DepositPhotos. URL: <https://blog.depositphotos.com/ua/stili-liderstva.html> (дата звернення: 20.10.2025)
4. Духовні роздуми на сайті: www.rozdum.org.ua/Стили_керівництва. URL: https://www.rozdum.org.ua/?page_id=2889 (дата звернення: 20.10.2025)

КРОХМАЛЬ ОЛЕКСАНДР

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
ОНП «Філософія»

Науковий керівник: **ЛІСЕСНКО ОЛЕНА**, докторка соціологічних наук,
професорка кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних
практик

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського», м. Одеса, Україна*

АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ ТА САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ

Сучасні цивілізаційні виклики вимагають глибокого філософського осмислення національної ментальності не лише як соціокультурного явища, а й як аксіологічного феномену, що впливає на формування колективної свідомості та процеси самоідентифікації. В зальному вигляді під

національною ментальністю розуміється сукупність характерних для певної нації способів мислення, цінностей, переконань, традицій та культурних норм, які передаються від покоління до покоління. Ці елементи формують колективну свідомість, регулюють соціальну поведінку та визначають культурну самобутність. Як зазначає О. Лісеєнко, поняття «національна ментальність» відображає ціннісно-духовний стан народу, яке складається в результаті історично тривалого і досить стійкого впливу різних чинників і обставин (геополітичних, суспільних, природно-географічних, культурних, етнічних, соціально-економічних, релігійних) [1]. Дуже важливим для філософського осмислення феномену національної ментальності є дослідження цього феномену М. Поповичем у пізнавальному, спонукальному та експресивному вимірі. Згодні з М. Поповичем, який зазначає, що національна ментальність, внутрішній світ людини «навіть чи може бути втиснуте в якісь параметри» [2].

Якщо визначати поняття самоідентифікації, зазначимо, що цей процес розуміється як усвідомлення індивідом своєї належності до певної спільноти — національної, культурної або соціальної. Самоідентифікація поєднує особистісні цінності, переживання, соціальні ролі, створюючи відчуття цілісності та приналежності. Взаємодія національної ментальності та самоідентифікації є складною та багатогранною, оскільки формування індивідуальної свідомості завжди відбувається у контексті колективних цінностей і культурних орієнтирів.

Методологічні основи аксіологічного підходу дозволяють поглянути на національну ментальність і самоідентифікацію не лише як на соціокультурні конструкти, а як на феномени, що мають глибинну ціннісну структуру. Цінності виступають фундаментом, на якому будується національна свідомість, регулюється поведінка та формуються культурні орієнтири. Саме цінності визначають, що є «правильним», «бажаним» або «цінним» для індивіда та суспільства, формуючи у такий спосіб соціальні норми та колективні ментальні моделі.

Своєрідність національної ментальності тісно пов'язана зі специфікою національної культури, цінностей та ментально-духовних орієнтацій, які формують основу цілісного способу життя суспільства. Однією з ключових складових ментальності є система цінностей, яка виступає універсальною структурою пріоритетів, що визначає бажаний життєвий проєкт індивіда та спрямовує його соціальні та культурні орієнтири. Саме ціннісно-культурна компонента надає національній ментальності якісну визначеність та сприяє формуванню цілісної картини світу, в якій індивід здатен оцінювати та координувати свою поведінку.

Національна ментальність, як сукупність цінностей, відображає комплекс соціально значущих принципів, що регулюють індивідуальні та групові способи сприйняття, взаємини, поведінку та дії в різноманітних

соціальних ситуаціях. Вона репрезентує ту частину культури, яка дозволяє людині орієнтуватися у економічній, політичній та соціокультурній сферах життя. У сучасних суспільних умовах це проявляється у ціннісно-мотиваційних ставленнях до влади, праці, матеріального добробуту, норм та зразків соціальної взаємодії. Без сумніву, соціальні та політичні трансформації впливають на ціннісні орієнтації, закладені у структурі національної ментальності. Водночас традиційні способи мислення та історичні стереотипи демонструють високу стійкість. Зокрема, у українській ментальності відображаються ключові історичні цінності – незалежність, самостійність, свобода, які існують на рівні колективної свідомості та передаються від покоління до покоління, формуючи неперервну лінію культурної ідентичності та соціальної самосвідомості народу.

Процеси самоідентифікації тісно пов'язані з національною ментальністю. Самоідентифікація включає два взаємопов'язані виміри: індивідуальний та колективний. Індивідуальний вимір полягає у формуванні усвідомлення власних цінностей, переконань і культурної належності. Колективний вимір відображає усвідомлення своєї приналежності до спільноти, відчуття національної єдності та участі у культурному процесі.

Аксіологічна методологія у дослідженні національної ментальності дозволяє розкрити механізми, завдяки яким цінності впливають на самоідентифікацію. Наприклад, патріотизм як цінність формує у громадянина відчуття приналежності до нації, історична пам'ять – усвідомлення власної ролі в історичних процесах, а культурні традиції – відчуття неперервності поколінь. У результаті індивід формує цілісну самоідентифікацію, що інтегрує особисті та колективні цінності. Особливу актуальність ці питання набувають у контексті сучасної України. Постколоніальні трансформації, процеси державотворення, російсько-українська війна створюють умови, за яких формування національної ментальності та самоідентифікації стає фактором національної безпеки.

Дослідження аксіологічного виміру національної ментальності та самоідентифікації дозволяє глибше зрозуміти механізми формування національної свідомості та самоусвідомлення особистості. Це надає можливість розробляти практичні рекомендації для освіти, культурної політики та соціальної інтеграції, спрямовані на зміцнення національної ідентичності та підтримку культурної самобутності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лісеєнко О. В. Українська національна ментальність: ціннісні зрушення в умовах сучасності. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. 2022. № 2. С. 140-145.
2. Попович М. В. Теорія ментальності: монографія. Київ: Наукова думка, 2006. С. 3–30.

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.